

Asia: VN/34144/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Edustaako vastaaja

Muuta järjestöä

2. Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta varhaisen tuen saatavuuden parantamisesta?

-

Ehdotetut toimet kohtaan 2:

-

3.1 Raskaudenaikaisissa neuvolapalveluissa

-

Ehdotetut toimet kohtaan 3.1:

-

Muita huomioita kohtaan 3.1:

-

3.2 Alle kouluikäisen neuvolapalveluissa

-

Ehdotetut toimet kohtaan 3.2:

-

Muita huomioita kohtaan 3.2:

-

3.3 Kouluterveydenhuollon palveluissa

-

Ehdotetut toimet kohtaan 3.3:

-

Muita huomioita kohtaan 3.3:

-

3.4 Opiskeluterveydenhuollon palveluissa

-

Ehdotetut toimet kohtaan 3.4:

-

Muita huomioita kohtaan 3.4:

-

4. Onko sääntely opiskeluterveydenhuollon ja siihen kuuluvasta sähköisestä terveystarkastuksesta terveydenhuoltolain 17 §:n 2 momentin ja 70 a §:n säännöksissä soveltamisen kannalta toimiva?

-

Ehdotetut muokkaukset kohtaan 4:

-

5. Onko esitetty sääntely valtioneuvoston asetukseen neuvolatoiminnasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sisällöstä riittävä terveystarkastusten toteuttamiseksi?

-

6. Yhtenä toimenpiteenä asetusluonnoksessa ehdotetaan kansallisten ohjeistuksien ja suositusten päivittäminen NEUKO-tietokantaan. Onko esitetty toimenpide riittävä?

-

7. Millaista muuta kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?

-

Muita huomioita hallituksen esityksen luonnoksesta:

Kulttuuriharrastuksilla on tutkitusti merkittäviä terveyshyötyjä erityisesti mielenterveyden haasteiden ennaltaehkäisyyn, niistä toipumisen ja sairauksien kanssa pärjäämisen osalta. Olisi tärkeää, että koululaisille suunnatuissa kyselyissä ja elintapaohjauksessa otettaisiin aikaisempaa enemmän huomioon tämä uusi mittava tutkimustieto kulttuuritoiminnan ja taidelähtöisten menetelmien kyvystä ratkoa nuorten mielenterveyskriisiä.

Kulttuuri keinona vastata nuorten mielenterveyden kriisiin – tiivistetyt johtopäätökset ja suositukset eurooppalaisesta Culture for Health -raportista

1. Kulttuurilla on merkittävä vaikutus nuorten hyvinvointiin

- Taide- ja kulttuuri-osallistuminen tukee nuorten psyykkistä, sosiaalista ja fyysistä hyvinvointia sekä ehkäisee mielenterveysongelmia.
- Kulttuuritoiminta voi edistää mm. tunteiden säätelyä, itsetuntoa, empatiaa, päätöksentekokykyä, resilienssiä ja yhteisöllisyyden kokemusta.
- Aktiivinen luova osallistuminen on erityisen tehokasta – esimerkiksi musiikki, kirjoittaminen, kuvataide ja teatteri tuottavat tutkitusti hyvinvointihyötyjä.

2. Kulttuuri-osallistuminen tukee nuorten terveyttä ennen ja jälkeen kriisien

- Kulttuuri toimii sekä ennaltaehkäisevänä että hoitavana lähestymistapana: se voi vahvistaa nuoren voimavaroja ennen ongelmia ja auttaa toipumisessa.
- Taide ei ole vain lisä nykyhoitoihin, vaan voi joissain tapauksissa toimia itsenäisenä, vaikuttavana interventiona.

3. Yhteisöllisyys ja turvalliset kulttuuritilat ovat tärkeitä

- Kulttuurinen toiminta tukee nuorten kuulumisen tunnetta ja sosiaalista integraatiota etenkin haavoittuvissa ryhmissä.
- Museot, kirjastot, kulttuurikeskukset ja yhteisötaide voivat toimia sosiaalisina ja terapeuttisina tiloina, erityisesti niille, joilla on rajallinen pääsy perinteisiin palveluihin.

4. Kulttuuri edistää terveyttä myös koulussa ja työelämässä

- Taidekasvatus kouluissa voi vähentää stressiä, parantaa tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä ehkäistä riskikäyttäytymistä.
- Kulttuuri-osallistuminen kehittää myös työelämässä tarvittavia luovia ja sosiaalisia taitoja, mikä auttaa nuoria rakentamaan kestäväää tulevaisuutta.

5. Tarvitaan kulttuurin ja terveyden yhteistyötä eli kulttuurihyvinvointia – myös politiikkatasolla

- Mielenterveyskriisiin vastaaminen vaatii kulttuurin ja sosiaali- ja terveyspalvelujen tiivistä yhteistyötä sekä rahoitusta erityisesti pitkäkestoisille ohjelmille.
- Esimerkiksi kulttuurireseptillä voi tuoda matalan kynnyksen tukea nuorille. Tällainen kulttuuriresepti -toimintamalli nuorten mielenterveyspalveluissa on hankkeena testattu Varkaudessa.
- Kulttuurihyvinvoinnin edistämisestä tulee tehdä osa kansallista ja EU-tason terveysstrategiaa.

6. Yhdenvertaisuus on ratkaisevaa

- Nuorten kulttuuriset hyvinvointiohjelmat tulee suunnitella ikäryhmälle sopiviksi ja saavutettaviksi, erityisesti heikommassa asemassa oleville.
- Tämä tarkoittaa esteettömyyttä, maksuttomuutta, nuorten osallistamista suunnitteluun ja kulttuuristen erojen huomioimista.

Yhteenveto:

Nuorten mielenterveyskriisiä ei ratkaista yksin lääketieteellisin keinoin. Kulttuurilla on tutkitusti vahva vaikutus nuorten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Jotta tästä potentiaalista saadaan kaikki irti, tarvitaan määrätietoista yhteistyötä, pitkäjänteistä rahoitusta ja poliittista tahtoa integroida kulttuurilähtöiset menetelmät osaksi nuorten tukiverkostoja - ja kouluterveydenhuoltoa.

Linkki koko raporttiin: https://cultureactioneurope.org/wp-content/uploads/2023/10/Final_C4H_FullReport_small.pdf

Muita huomioita asetusluonnoksista:

-

Meriläinen Rosa

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry